

Mitteametlik ümberkirjutus Riigikohtu otsusest.
Allikas: 1922. aasta Riigikohtu otsused. Tartu, „Õiguse“ väljaanne, 1923, lk. 71

Nr. 36.

ADMINISTRATIIV-OSAKOND.

4./29. aprillil 1922. a.

E. V. Siseministeeriumi Administratiiv-asjade Peavalitsuse seletuse-pärimine Nõukogude Venemaa asutuste poolt toimetatud abiellu astumise ja abiellu lahutamise aktide maksvuse kohta.

Eesistuja osakonna juhataja P. Puusepp, ettekandja riigikohtunik D. Verhoustinski, Riigikohtu prokuröri abi k. t. K. Luud.

Siseministeeriumi Administratiiv-asjade Peavalitsuse poolt on järgmine seaduse seletuse-pärimine Riigikohtusse 18. II. 22. a. nr. 1449. all tulnud:

Tallinna Linnavalitsus pööras Siseministeeriumi poole seletuse saamiseks, kas tuleb meil tunnustada Vene Nõukogude riigi asutuste poolt toimetatud akte abiellu astumise ja abiellu lahutamise kohta.

Eesti Ev.Luteri usu Konsistoorium on, nagu näha siin kaasasolevast ringkirjast 13. okt. 1921. a. nr. 6863, koguduste õpetajatele seletanud, et „enamlaste tribunaalide laulutusi ja lahutusi ei saa seaduslikuks pidada”.

Kohtupalati prokurör ei tunnusta, nagu tema kirjast 3. sept. 1921. a. 16646 näha, Nõukogude Venemaa dekreete abiellu astumise asjus, ja selle tõttu ei võta vastutusele Eestis teiskordsesse abiellu astujaid.

Hulga optantide juurdevoolu tõttu Eestisse, kes Venemaal abiellu sõlminud või lahutada lasknud, on Eesti Vabariigi asutustel sagedasti tarvidus lahendada küsimust, kas tunnustada meil maksvaks Nõukogude Venemaa perekonnaseisulisi akte või mitte, ja nagu ülevalpool ettetoodud andmetest näha, valitseb selles küsimuses segadus.

Siseministeeriumi seisukoht selles asjas on järgmine: Perekonna-seisu aktide kokkuseadmist toimetatakse tervel Nõukogude Venemaal sellekohase seaduse põhjal, mis on välja kuulutatud Seadluste Kogus (Собр. Узак.) 1918. a. nr. 76—77 § 818 all (Кодексъ Законовъ объ актахъ гражд. сост., брачномъ, семейномъ, и опекунскомъ правѣ).

Abiellu astumise suhtes on mainitud seaduses kindel registreerimiskord ette kirjutatud, niisama ka abiellu astumise materjalsed tingimused (poolte vanaduse, suguluse, terve mõistuse, nõusolemise ja usu suhtes) ette nähtud. Kuigi seal tunnustatakse ainult kodanlise registreerimise teel sõlmitud abiellu, ei ole põhjust neid akte Eestis maksvusetuks tunnustada, sest meil on ju niisama kodanlise registreerimise kord maksev nende kohta, kes selles korras abiellu astuvad Ka Lääne-Euroopa riikides tunnustatakse ainult kodanlikes registreerimiskorras sõlmitud abiellu, mida meie tunnustamata ei või jätta.

Mis puutub abiellu lahutamisse, siis ei ole selle kohta käivate aktide tunnustamine rahvusvaheliselt mitte üldine. Riikide vahekorrald Lääne-Euroopas on reguleeritud suuremalt osalt Haagis 12. juunil 1902. a. tehtud konventsiooniga seaduste ja jurisdiktsiooni kokkupõrgete kõrvaldamiseks abiellu lahutamise alal. Mitte iga riik ja mitte igal tingimusel ei tunnusta teises riigis maksvaid seadusi ja kohtute poolt teise võõra riigi kodanikkude suhtes tehtud otsuseid abiellu lahutamise kohta.

Nõukogude Venemaal maksva eelpool nimetatud koodeksi § 87. järele „võib abielu lahutamise aluseks olla nii mõlemate poolte nõusolemine kui ka ühe poole soov abielu lahutada”.

Neid mõlemaid aluseid Eesti Vabariigi seadused sellel alal ei tunne. Säärane seadus teeb abielu täitsa kindlusetuks ja võtab ka abielu sõlmimise aktilt tema tähtsuse, kui teda igal momendil ühe poole heaksarvamise järele võib katkestada.

Sellepärast ei peaks Eesti Vabariik Nõukogude Venemaa abielu lahutamise seadust ja selle peale põhjenevat jurisdiktsiooni oma kodanikkude suhtes tunnustama, küll aga Venemaa enese kodanikkude kohta.

Sellest järgneb, et nende isikute abielu-lahutused, kes Nõukogude Venemaale sõitnud Eesti Vabariigi kodanikkudena või seal optantidena Eesti Vabariigi kodakondsusesse astunud, ei tule Eestis maksvaks lugeda, kui lahutamine on sündinud peale Eesti Vabariigi kodakondsusesse astumist.

Kõige selle tõttu palun Riigikohut seletada juhtnööriks kõigile Vabariigi asutustele, et

- 1) Eesti Vabariigis tuleb maksvaks ja seaduslikuks tunnustada kõik Nõukogude Venemaa kompetentsete asutuste poolt seal maksvate seaduste põhjal toimetatud aktid abiellu astumise kohta, ja
- 2) Nõukogude Venemaa asutuste poolt toimetatud aktid abielu-lahutuste kohta Eesti Vabariigi kodanikkude suhtes tulevad maksvusetuks lugeda.

Käesoleva asja läbi vaadates ja prokuröri arvamise ära kuulates leiab Riigikohus: Nüüdse maksva doktriini järele tuleb riikidel teatavatel juhtumustel välismaa kodanlisi seadusi kohaldada, kui need vastolus ei seisa selle maa-ala riiklikkude asutustega ehk kogukondliku korraga ja kõlbliste nõuetega.

Sellest seisukohast välja minnes peab tunnistama, et ülesvõetud küsimus on Siseministeriumi poolt täitsa õiget lahendamist leidnud ja vastab ka põhimõtetele, mis vastu võetud ja maksvaks tunnistatud Haagis 12. juunil 1902. a tehtud konventsiooniga seaduste ja jurisdiktsiooni kokkupõrgete kõrvaldamiseks abielu sõlmimise ja lahutamise alal.

Sellepärast **otsustas** Riigikohus Min. Asut. S. § 176. p. 6. ja Sen. As. S. (1917. a. väljaanne) § 76. p. 10. põhjal seletada: 1) et Eesti Vabariigis tuleb maksvaks ja seaduslikuks tunnustada kõik Nõukogude Venemaa kompetentsete asutuste poolt seal maksvate seaduste põhjal toimetatud aktid abiellu astumise kohta ja 2) et Nõukogude Venemaa asutuste poolt toimetatud aktid abielu lahutuste kohta Eesti Vabariigi kodanikkude suhtes tulevad maksvusetuks lugeda.